

Vesna LazovićFilozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Slovenija
vesna.lazovic@ff.uni-lj.si

UDK 811.111'373.612.2:314.15

DOI: 10.4312/vestnik.14.71-84

Izvirni znanstveni članek

METAFORE KOT ZRCALO NESTRPNOSTI: ALI SE POROČANJE O BEGUNCIH SPLOH SPREMINJA?¹

1 UVOD

V medijskem diskurzu je besedišče zelo pomembno, saj lahko povzroči spremembe javnega mnenja o kateri koli temi, hkrati pa lahko spreminja ideološka prepričanja. S premišljeno rabo jezikovnih orodij lahko mediji pri bralcih razvijejo sočutje in empatijo, lahko pa tudi strah in ksenofobijo. Posebej občutljiva so poročanja o ranljivih skupinah. Glede na raziskovalno poročilo Evropske unije (Di Nardo, Cortese in McAnaney 2010: 14) se izraz ranljive skupine uporablja za označevanje »skupin, ki so izpostavljene večjemu tveganju za nastanek revščine in socialne izključenosti kot splošno prebivalstvo«. Sem sodijo etnične manjšine, begunci, invalidi, spolne manjšine in mladi. Te skupine imajo poleg težav, s katerimi se soočajo v vsakdanjem življenju, le redko enake možnosti in so obravnavane drugače tudi s strani medijev, kar ima lahko vpliv na nadaljnjo družbeno izključenost.

Od začetka prvega begunskega vala leta 2015 je poročanje o beguncih in migrantih obarvano negativno. Agencija Združenih narodov za begunce (UNHCR) ter številne nevladne organizacije neprestano opozarjajo, da je izbor besed v razpravah o begunski problematiki zelo pomemben. Zaradi tega je osnovni cilj tega članka preučiti, kateri jezikovni elementi se v poročanju v treh angleških spletnih časopisih uporabljajo za prikaz beguncev, natančneje, kako ti mediji s pomočjo konceptualnih metafor ustvarjajo različna dojemanja ranljive skupine.

¹ Raziskava je del projekta, ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (BIME/21-22-005).

2 TEORETIČNI OKVIR

Da bi preučili vlogo diskurza pri ustvarjanju stališč in prepričanj družbe, bomo jezik, uporabljen v spletnih časopisnih člankih, analizirali v okviru kritične analize diskurza (Fairclough 1995; van Dijk 1997; Wodak in Mayer 2009). Kritična analiza diskurza izhaja iz kritične teorije jezika, ki na rabo jezika gleda kot na obliko družbene prakse. Predstavlja nadgradnjo analize diskurza, ker raziskuje odnos med diskurzom in drugimi elementi družbenega procesa (Fairclough 1995). Temu pristopu botruje dejstvo, da so pomembne družbene spremembe in manifestacije teh sprememb vpete in vzdrževane v diskurzu. Z drugimi besedami to pomeni, da je vloga diskurza in množičnih medijev ključna tako pri širjenju ideologij, ki so potencialno zgrajene na predsodkih, kot pri (pre)oblikovanju in (pre)ustvarjanju stališč in znanj ljudi (van Dijk 2003). Bolj pomembno pa je dejstvo, da imajo mediji pomembno ideološko vlogo, saj so določene teme o javnih družbenih problemih namenoma v središču pozornosti in obravnavane kot relevantne. Jezik torej ustvarja, vzdržuje in spreminja družbene odnose moči s pomočjo medijskega diskurza z namenom, da oblikuje stereotipne predpostavke, upraviči dominantnost in uvede neenakost (Fairclough 1989). Raziskovalne študije, ki temeljijo na kritični analizi diskurza, lahko pri tem pomagajo poudariti diskurzivne mehanizme, nastale na podlagi takšne ideologije, ter raziskati načine, kako se družbena razmerja moči vzpostavljajo in krepijo s pomočjo jezikovne rabe v medijih. Na ta način se razkrivajo vloge družbenega, kulturnega in kognitivnega konteksta jezikovne rabe. Izbira različnih jezikovnih oblik je neposredno povezana s postopkom oblikovanja sistemov ideologije in hierarhije moči, saj jezik sam lahko manipulira z javnim mnenjem. Tako študija Hartmana in Husbanda (1974) kot študija van Dijka (1987) potrjujeta, da so množični mediji glavni vir predsodkov med ljudmi, ki še nimajo oblikovanih mnenj in stališč o določenih skupinah.

Poudariti je tudi treba, da so metaforični koncepti analizirani v kognitivnem jezikovnem okviru, ki sta ga vzpostavila Lakoff in Johnson (1980), pozneje pa ga je razvil Kövecses (2002). Metaforo opredeljujeta kot razumevanje ene pojmovne domene, t. i. ciljne domene, v smislu druge, izkustveno bližje pojmovne domene, t. i. izhodiščne domene. Povedano z drugimi besedami to pomeni, da metafora preslikava koncepte s področja vira na področje cilja. Ta kognitivni mehanizem preslikave se sproži pri abstraktnih pojmi ali konceptih, saj jih lažje dojemamo s pomočjo konkretnih in nam bolj znanih pojmov. Konceptualna teorija metafore torej poudarja, da so metafore kognitivno orodje, ki lahko dejansko strukturira naše mišljenje in dojetje sveta.

3 PREJŠNJE RAZISKAVE

V zadnjem času so se številne študije osredotočale predvsem na rabo metafor pri poročanju o beguncih in begunski krizi. Za najbolj pogosto se je izkazala metafora vode. Baker in drugi (2008) so analizirali korpus britanskih novic o beguncih, prosilcih za azil, priseljencih in migrantih v britanskem tisku v obdobju 1996–2006. Ugotovili so, da vodne metafore konstruirajo begunce kot nenadzorovano, nezaželeno naravno katastrofo (Baker in dr. 2008: 287). Nekatere kvantitativne analize tega obsežnega korpusa so obravnavane med drugimi tudi v Gabrielatos in Baker (2008), ki poudarjata, da se vodne metafore uporabljajo večinoma v negativnem kontekstu. Podobno KhosraviNik (2010) trdi, da je poročanje o beguncih negativno obarvano, saj so predstavljeni z metaforami vode in naravnih nesreč ter označeni kot nevarnost, breme in kršitelji zakonov. Charteris-Black (2006) večkrat poudarja, da je imigracija konceptualno in jezikovno prikazana kot naravna katastrofa, kar močno krepi strah in ksenofobijo do priseljencev.

Poleg vodnih metafor so pogoste tudi druge metafore. Santa Ana (1999) je analiziral politično razpravo proti priseljevanju v Kalifornijo in opredelil prevladujočo konceptualno metaforo IMIGRANTI² SO ŽIVALI ter manj pogosto metaforo IMIGRANTI SO BLAGO. Refaie (2001) je v avstrijskih časopisnih poročilih o kurdskih prosilcih za azil, ki so januarja 1998 prispeli v Italijo, odkrila več glavnih metaforičnih tem: voda, kriminal, posel/trgovina, vojna, žival, drama/nujnost in teža/obremenitev. O'Brienova študija (2003) o metaforah, uporabljenih v razpravi o omejevanju priseljevanja v Združene države Amerike v začetku 20. stoletja, je razkrila seznam metafor, s katerimi so priseljence označevali kot naravne katastrofe, predmete, nalezljive bolezni, osvajalske horde, živali in celo odpadke iz Evrope. Baker in McEnery (2005) sta preučevala diskurz, ki je v britanskih novicah begunce uokvirjal kot pakete, vsiljivce, škodljivce ali vodo.

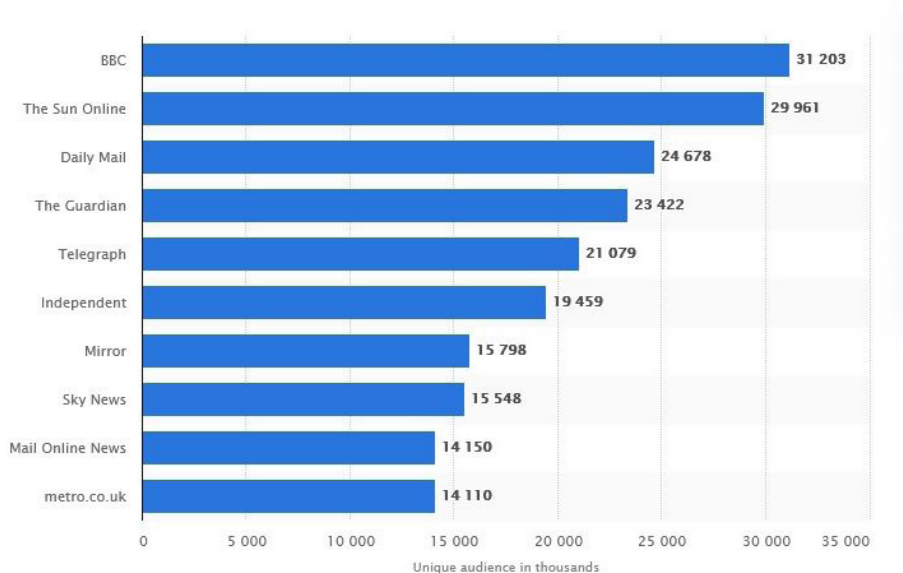
V raziskavah o poročanju medijev o begunski problematiki se pojavljajo tudi druge metafore, na primer: IMIGRANTI SO ONESNAŽEVALCI (Cisneros 2008), IMIGRANTI SO KRIMINALCI (Parker 2015), IMIGRANTI SO PARAZITI (Mussolf 2017) in tudi IMIGRANTI SO OROŽJE ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE (Marder 2018).

4 METODOLOGIJA

V prvi fazi raziskave smo najprej naključno zbrali članke iz angleških spletnih časopisov *The Guardian*, *The Independent* in *The Telegraph*. Ročno zbrani korpus je sestavljen iz člankov, objavljenih na uradnih spletnih straneh omenjenih časopisov od junija do septembra 2018, ki vključujejo vse elemente članka (naslov, izvleček in glavno besedilo),

2 V originalnem besedilu se uporablja beseda "immigrants". Čeprav je prevod te besede v slovenščino "priseljencec", uporabljamo knjižno besedo "imigrant", saj je konotativno bolj nevtralna.

komentarje bralcev pa smo izločili. Analizirali smo 30 naključno izbranih člankov, od tega po 10 člankov iz vsakega časopisa, ki so poročali o različnih dogodkih v zvezi z begunci³ in begunsko krizo. Ti trije spletni časopisi so bili izbrani, ker so vodilni nacionalni časopisi z velikim številom bralcev in je njihova vloga pri formiranju mnenja o različnih temah zelo pomembna. Graf 1 prikazuje število posameznih obiskovalcev desetih najpomembnejših spletnih strani z novicami v Združenem kraljestvu leta 2018.

Graf 1: Število posameznih obiskovalcev desetih najpomembnejših spletnih strani z novicami v Združenem kraljestvu leta 2018. Vir: National Readership Surveys, Statista

Kot je razvidno iz grafa, imajo trije analizirani spletni časopisi velik vpliv, saj so leta 2018 dosegli povprečno več kot 20 milijonov posameznih obiskovalcev. Drugi dve vodilni spletni strani sta uvrščeni med tabloidne časopise ali popularni tisk (*The Sun Online* in *Daily Mail*), medtem ko je vodilna spletna stran last britanske producerske korporacije BBC. Pomembno je tudi poudariti, da politična stališča teh časopisov niso enaka. *The Guardian* velja za najbolj levičarski časopis, *The Telegraph* za desničarski, *The Independent* pa ima levsredinsko politično držo (Smith 2017).

Izbrani časovni okvir obsega štiri mesece. Junija 2018 je reševalna ladja *Aquarius* obtičala v Sredozemlju med Italijo in Malto, ker so se italijanske oblasti odločile, da reševalnim ladjam z begunci ne bodo dovolili izkrcanja. Ladjo je po pogajanjih sprejela Španija. Po podatkih nevladnih organizacij je bilo na ladji 629 beguncev in migrantov, med njimi 134

3 V tem članku je terminologija usklajena po Glosarju migracij (2006). *Begunec* se uporablja za osebo, ki je prisiljena zapustiti svojo državo, da bi si rešila življenje, medtem ko se *migrant* nanaša na osebo, ki migrira, da bi izboljšala svoje življenjske razmere.

mladoletnih oseb (Reuters 2018), ki so jih rešili iz morja v bližini Libije. Ta incident je sprožil nasprotujoča si mnenja držav Evropske unije glede evropske migracijske politike, še posebej, ker se je prvič v zgodovini zgodilo, da je ena država prepovedala pristanek reševalni ladji, kar naj bi bila kršitev mednarodnega prava. V naslednjih treh mesecih se je predvsem poročalo o protestih proti priseljencem v nekaterih državah Evropske unije, o tihotapljenju beguncev čez Sredozemsko morje in naraščajočem številu utopljenih ter o nečloveških razmerah v begunskih centrih Moria in Kara Tepe na grškem otoku Lezbosu. Mediji so spremljali tudi stanje v Italiji ter nadzor Organizacije združenih narodov (UN) in preiskavo ravnanja z begunci v Italiji in Avstriji zaradi nasilja nad begunci.

V drugi fazi raziskovanja smo korpus temeljito pregledali in identificirali metaforične izraze, uporabljene v izbranih medijskih poročilih o beguncih. Kvalitativni pristop je imel za cilj odkrivanje ciljnih domen pri poročanju o beguncih, ne pa primerjanje pogostosti rabe. Glavni namen je torej bil ugotoviti, katere konceptualne metafore se uporabljajo pri poročanju o beguncih, predvsem ker lahko vplivajo na bralčev način razmišljanja, saj je znano, da lahko jezik vzbuja tudi mešane občutke, in sicer od empatije do nestrpnosti. Še posebej ker je korpusna analiza (Lazović 2021) teh časopisov v letih 2015 in 2016 pokazala, da se uporabljajo metafore s ciljnimi domenami vode, blaga in žuželk. Raziskava se hkrati osredotoča na ponavljajoče se metafore, ki se skozi leta vedno in znova uporabljajo pri obravnavi beguncev.

5 REZULTATI IN DISKUSIJA

Kvalitativna študija, s katero preučujemo vrste uporabljenih metafor, temelji na analizi izbranih novic. Podrobno analizo na mikroravni smo izvedli ročno, pri čemer smo analizirali vse pojavitve angleških besed *refugees* 'begunci', *asylum seekers* 'prosilci za azil', *immigrants* 'priseljenci' in *migrants* 'migranti' ter tudi cel kontekst, v katerem so navedene besede uporabljane.

V naslednjem razdelku bodo analizirani primeri posameznih metafor, pojavljajočih se v poročilih o beguncih. Poleg široko razširjene vodne metafore so se pojavljale tako vojne metafore kot tudi metafore, ki opisujejo begunce kot živali in kot blago oz. predmete.

5.1 Voda

Kvalitativni pristop je pokazal, da je metafora vode povsem pričakovano najbolj razširjena, o čemer so poročale številne predhodne študije. Lastnosti vode, kot sta pomanjkanje oblike in barve, so pripisane ljudem, kar vodi v metaforično razčlovečenje beguncev (Kainz 2016). Hkrati pa so z uporabo metafore vode begunci spremenjeni v nekontrolirano in potencialno neustavljivo maso (Bleasdale 2008), kar predstavlja naravno katastrofo.

Pri poročanju o beguncih sta bila v korpusu najpogostejša samostalnika *flow* 'tok, pretok' in *influx* 'dotok, pritok', kot kažejo primeri 1–3:

- (1) *Mr Salvini said he resented the insinuation that racism was on the rise in Italy and insisted his country has been largely forced to manage **an influx of refugees** and migrants to Europe on its own.* [The Independent, 10. september 2018]
- (2) *"The presence of some nationalities that in the past had mainly passed through Libya indicate that some **migratory flows** may have shifted to the Western Mediterranean route."* [The Telegraph, 14. september 2018]
- (3) *At the height of the **influx**, some 5,000 migrants and refugees, mostly from war-torn Syria, landed on the island's beaches on a daily basis.* [The Telegraph, 30. avgust 2018]

V korpusu pa ni bilo primerov pogostih besed *wave* 'val' in *flood* 'poplava', ki bi se nanašale na begunce (prim. Lazović 2017), morda zaradi dejstva, da evropska begunska kriza ni več veljala za neobvladljivo, saj se je v primerjavi z letom 2015 število prihodov precej zmanjšalo. Po podatkih Urada Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (UNHCR), razvidnih v tabeli 1, je leta 2015 prišlo več kot milijon beguncev, medtem ko jih je bilo leta 2018 skoraj desetkrat manj. Besedni zvezi *waves of refugees* in *flood of refugees* bolj izražata pojem nevarnosti in nujnosti ukrepanja kot besedi *influx* in *flow*, ki sta konotativno bolj nevtralni.

Tabela 1: Skupno število vseh beguncev v Italiji, Grčiji, Španiji, na Malti, Cipru in Kanarskih otokih po letih. Vir: Operational Data Portal

Previous years	Arrivals *	Dead and missing
2018	141,472	2,270
2017	185,139	3,139
2016	373,652	5,096
2015	1,032,408	3,771
2014	225,455	3,538

* Include sea arrivals to Italy, Cyprus, and Malta, and both sea and land arrivals to Greece and Spain (including the Canary Islands).

Po mnenju Charteris-Black (2006: 570), so metafore vode še posebej močne in prepričljive, saj so poplave povezane z bolj znanimi izkušnjami, tj. s hudimi poplavami v Veliki Britaniji leta 2001, pa tudi s poplavami, ki se v zadnjem desetletju vse pogosteje pojavljajo v državi. Ta spomin na nedavno izkušnjo lahko pri bralcih sproži močnejše odzive.

5.2 Vojna

Kot je že bilo omenjeno, so raziskave pokazale, da se v medijskih poročilih o beguncih po vsem svetu uporablja še ena nevarna metafora – vojna metafora. Begunci so videti kot invazivne enote sovražnikov, ki prihajajo v velikem številu in napadajo domačo zemljo in lokalno prebivalstvo, pri čemer se imigracijo dojema kot invazijo (prim. Cunningham-Parmeter 2011). Uporaba tega metaforičnega sklopa krepi tako zavestne kot subliminalne strahove glede preživetja naroda, ki ga ogrožajo nasilni in agresivni zunanji elementi (O'Brien 2003: 44). Primeri 4–6 ponazarjajo, kako se vojna terminologija uporablja v povezavi z begunci (npr. *to declare victory* 'razglasiti zmago', *frontline* 'frontna linija', *to fight* 'boriti se'):

- (4) *Italian minister **declares victory** as Spain accepts rescue boat* [The Guardian, 11. junij 2018]
- (5) *Lesbos has long been on the **frontline** of the refugee crisis, attracting idealists and charity workers.* [The Guardian, 6. september 2018]
- (6) *"We want to change Europe's commission. We want to protect our borders. We are going to **fight** pro-migrant policies supported by Macron and Soros," Salvini said.* [The Guardian, 28. avgust 2018]

Vojne metafore so lahko nevarne ne le zato, ker vzbujajo kulturni in zgodovinski strah pred invazijo „drugih“ (Charteris-Black 2006: 570), temveč tudi zato, ker jasno določajo dve nasprotujoči si strani – **mi** in **oni**; **mi** so domačini, ki varujejo in branijo svojo domovino, **oni** pa so nasilni tujci, ki množično prihajajo ter ogrožajo varnost in blaginjo domačinov.

Zgodovinsko gledano je Združeno kraljestvo prvo večjo omejitev priseljevanja uvedlo leta 1905 kot odziv na prihod številnih Judov v Združeno kraljestvo konec 19. in v začetku 20. stoletja, zato se je takrat pojavila metafora vojne (Bleasdale 2008). Kot ugotavlja Saxton (2003: 113), so nezakoniti priseljenci prikazani kot sovražniki in ne kot ljudje, ki obupno potrebujejo zatočišče in želijo ubežati pred nevarnostjo. Poleg tega naj bi vojna metafora ustvarila „konflikten in potencialno nasilen“ odnos med prosilci za azil ter vlado in tako pomagala upravičiti vladne ukrepe, ki bi bili sicer v mirnem času obravnavani kot nesprejemljivi (prav tam).

Posledično ima takšna retorika lahko škodljive posledice. Med drugim lahko povzroči, da so Britanci po eni strani še bolj prestrašeni, po drugi strani pa sovražni do beguncev. Takšna retorika torej opravičuje izgon in izključitev „sovražnika“ (Saxton 2003: 113).

5.3 Živali

V letu 2018 so bile v poročilih pogosto obravnavane razmere v begunskem centru Moria na grškem otoku Lezbos, ki je do zaprtja veljal za največji sprejemni center v Evropi⁴. V tem begunskem centru, prvotno zgrajenem za največ 3.000 ljudi, je živelo različno število ljudi. Številka se je gibala med 8.000 in 13.000⁵. Glede na to, da je samo septembra 2018 prispelo 1.961 moških, žensk in otrok (po podatkih organizacije Aegean Boat o številu prihodov na Lezbos), je očitno, da je bil center takrat prenatrpan, nevaren in nehygieničen. Večina nevladnih organizacij se je strinjala, da razmere niso primerne za bivanje ljudi. Organizacija Human Rights Watch je razmere opisala kot neprimerne celo za živali (Human Rights Report 2016), saj so ljudje bili prisiljeni živeti brez elektrike, vode in zadostnih zalog hrane.

V analiziranem korpusu ni bilo primerov uporabe samostalnikov *flock* 'jata' ali *swarm* 'roj' za begunce, prav tako jih niso primerjali z žuželkami ali nižjimi vrstami živali, ki okužujejo in kontaminirajo, kot je bilo ugotovljeno v prejšnjih raziskavah (prim. O'Brien 2003). V primeru 7 avtor sicer pokaže nekaj sočutja in empatije, vendar nečloveške razmere potrdi z uporabo besede *trapped* 'ujet', kar se običajno povezuje z lovljenjem živali. To krepi podobo ljudi, ki so ujeti kot živali v kletki ali ujeti v zanko. Ti ljudje ne morejo nadzorovati svojega življenja in so zato nemočni.

- (7) *Many people arrive at camp to find out that their asylum claim has no chance of success and the promise of a better, less harsh life will never materialize. Keeping them **trapped** in Moria is cruel and wasteful.* [The Guardian, 13. september 2018]

Primer 8 iz poročila o protestih v Chemnitzu v Nemčiji leta 2018 nazorno opisuje odziv domačinov, potem ko sta bila pridržana dva moška sirskega in iraškega porekla, osumljenca v dogodku z zabadenjem. Čeprav avtor uporablja narekovaje, metafora, ki izhaja iz glagola *to hunt* 'loviti', vseeno vzbuja podobo tujcev, ki jih lovijo kot živali.

- (8) *The dispute centres on remarks Mr Maassen made in an interview to Bild newspaper in which he claimed there was no evidence to back media*

4 Begunski center so zaprli po požaru septembra 2020.

5 Vendar je treba opozoriti, da je to število vprašljivo, saj se statistični podatki iz različnih virov razlikujejo. Tukaj navedena številka je razumna ocena, ki temelji na različnih poročilih na to temo, predvsem tistih, ki jih je pripravil Mednarodni odbor za reševanje (www.rescue.org/country/greece).

reports foreigners were “hunted” during the protests in Chemnitz - directly contradicting Mrs Merkel, who had condemned “hate on the streets”.
[The Telegraph, 15. september 2018]

Kot izpostavi Brennan (1995), je glavna težava te ponavljajoče se pejorativne uporabe metafore oblikovanje javnega mnenja, ki marginalizirane skupine prikazuje kot ne-človeške in si zaradi tega ne zaslužijo vseh človekovih pravic. Posledično se lahko javni ukrepi in politične odločitve upravičijo kot ukrepi samoobrambe (prav tam). Po tem mnenju metafore delujejo kot orodje družbenega nadzora političnih organizacij, množičnih medijev in drugih institucij (Fairclough 1989: 36–7).

Santa Ana (1999: 202; poudarek dodan) to kontrastno dihotomijo med državljanom in priseljencem dodatno pojasni z naslednjim opisom:

V hierarhiji živih bitij so priseljenci živali. Državljeni, na drugi strani, pa so ljudje. Ta hierarhija življenja podreja priseljence državljanom. **Človeška bitja** imajo po rojstvu **privilegije**, kot so *človekove pravice* in *človekovo dostojanstvo*. Živali teh privilegijev nimajo in po oceni družbenih institucij **niso enake ljudem**. Živali nikoli ne morejo postati ljudje na podlagi zakonodaje ali odloka. Njihova **inferiornost** je prirojena. Ljudje imajo **popoln nadzor** nad živalmi, od lastništva do uporabe kot vira hrane. Živali so bodisi udomačene, torej v lasti ljudi, bodisi divje in posledično zunaj dominacije človeške družbe, zato jih je mogoče loviti.

Z vzpostavitev tako močne dihotomije, po kateri imajo priseljenci manjvreden status, saj jih ne obravnavajo kot človeška bitja, se upravičuje nehumana socialna politika do njih in izkrivlja javno mnenje.

5.4 Predmet/blago

Negativni okvir pri poročanju nastane tudi, ko so begunci obravnavani kot predmeti in ne kot aktivni udeleženci. Ta metafora implicira pojem 'pasivnosti', saj imajo begunci malo ali nič sposobnosti delovanja ali gibanja in so jim popolnoma odvzete človekove pravice. Raba glagola *share* 'deliti' in *distribute* 'deliti, razdeliti' v primerih 9 in 10 poudarjata to pasivnost:

- (9) *Salvini said on Italian TV: “The ship may land in Italy, as long as the 177 migrants are **distributed**, in a spirit of solidarity by the EU.”* [The Guardian, 21. avgust 2018]

- (10) *Italy sees other Mediterranean ports in Spain and France as options for sharing the number of migrant arrivals into the EU.* [The Telegraph, 30. avgust 2018]

Države si med seboj razdeljujejo begunce, kot da so predmeti ali paketi. Na ta način se jim onemogoča aktivno sodelovanje pri odločitvah, ključnih za njihovo prihodnost, in se jim onemogoča nadzor nad lastnim življenjem. Izpostavljene so informacije, ki kažejo izkrivljeno podobo teh ljudi. Ljudi namreč ne predstavljajo kot resnične ljudi z različnimi življenjskimi zgodbami, zato se bralčeva empatija posledično lahko počasi zgubi.

6 ZAKLJUČEK

Namen te raziskave je bil ugotoviti, katere konceptualne metafore se tri leta po začetku begunske krize uporabljajo pri poročanju o beguncih. Rezultati kvalitativne analize so primerljivi s predhodnimi raziskavami in ugotovitvami o medijskem poročanju o tej ranljivi skupini. Pokazali so, da so medijska poročila še vedno negativno obarvana in da se negativne metafore še vedno uporabljajo. Označevanje in prikazovanje beguncev kot grožnje (npr. poplava, vojna), žival ali celo kot blago so zelo nevarni. Kot je že večkrat poudarjeno, to lahko povzroča negativne podobe beguncev v javnosti in spodbuja nestrpnost, bralci pa lahko zavzamejo negativno stališče o tej skupini. Metafore spreminjajo način obravnave priseljencev, odvrčajo od empatije, priseljencem odvzemajo identiteto in pravice, krepijo zavestne in podzavestne strahove, razvijajo in spodbujajo negativne družbene podobe ter tudi legitimizirajo zatiralske nacionalne prakse (prim. Brennan 1995; Santa Anna 2002; Charteris-Black 2006). Ta seznam žal ni izčrpen. Takšna nehumana medijska obravnava lahko spodbuja tudi rasizem, ksenofobijo, marginalizacijo in diskriminacijo.

Sklenemo lahko, da se retorika o beguncih in begunski krizi žal ni bistveno spremenila, čeprav številne nevladne organizacije opozarjajo na to problematiko, še posebej v primerih, ko takšne besede uporabljajo politiki ali novinarji. Zato bi bilo treba sprejeti človeško perspektivo in v medijih uporabljati več pozitivnih metafor, saj besede res igrajo pomembno vlogo, ko se razpravlja o vprašanjih, ki vplivajo na življenje številnih ljudi v stiski.

VIRI

- The Aegean Boat Report, 5, december 2021. aegeanboatreport.files.wordpress.com/2019/09/annual-part-1.pdf.
- BAKER, Paul/Tony MCENERY (2005) A Corpus-Based Approach to Discourses of Refugees and Asylum Seekers in UN and Newspaper Texts. *Journal of Language and Politics* 4:2, 197-226. doi:10.1075/jlp.4.2.04bak.

- BAKER, Paul/Costas GABRIELATOS/Majid KHOSRAVINIK/Michal KRZYŻANOWSKI/Tony MCENERY/ Ruth WODAK (2008) A Useful Methodological Synergy? Combining Critical Discourse Analysis and Corpus Linguistics to Examine Discourses of Refugees and Asylum Seekers in the UK press. *Discourse & Society* 19:3, 273-306. doi:10.1177/0957926508088962.
- BLEASDALE, Lydia K. (2008) Under Attack: The Metaphoric Threat of Asylum Seekers in Public-Political Discourses. *Web JCLI*, 14.1. 25. november 2021. www.bailii.org/uk/other/journals/WebJCLI/2008/issue1/bleasdale1.html.
- BRENNAN, William (1995) *Dehumanizing the Vulnerable: When Word Games Take Lives*. Chicago: Loyola University Press.
- CHARTERIS-BLACK, Jonathan (2006) Britain as a Container: Immigration Metaphors in the 2005 Election Campaign. *Discourse & Society* 17:5, 563-581. doi:10.1177/0957926506066345.
- CISNEROS, J. David (2008) Contaminated Communities: The Metaphor of 'Immigrant as Pollutant' in Media Representations of Immigration. *Rhetoric & Public Affairs* 11:4, 569-601. doi:10.1353/rap.0.0068.
- CUNNINGHAM-PARMETER, Keith (2011) *Alien Language: Immigration Metaphors and the Jurisprudence of Otherness*. *Fordham Law Review* 79:4, 1545-1598. ir.law-net.fordham.edu/flr/vol79/iss4/5.
- DI NARDO, Livia/ Valter CORTESE/ Donal MCANANEY (2010) *The European Social Fund and Social Inclusion*. The European Union. 20. januar 2022. https://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/br_social_inclusion_en.pdf.
- FAIRCLOUGH, Norman (1989) *Language and Power*. London: Longman.
- FAIRCLOUGH, Norman (1995) *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Routledge.
- GABRIELATOS, Costas/Paul BAKER (2008) Fleeing, Sneaking, Flooding: A Corpus Analysis of Discursive Constructions of Refugees and Asylum Seekers in the UK Press 1996-2005. *Journal of English Linguistics* 36:1, 5-38. doi:10.1177/0075424207311247.
- Glosar migracij (2006) Geneva: International Organization for Migration. 10. december 2021. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_8_slo.pdf.
- HARTMANN, Paul/Charles HUSBAND (1974) *Racism and the Mass Media*. London: Davis-Poynter.
- Human Rights Report (2016) 15. december 2021. www.hrw.org/news/2016/05/19/greece-refugee-hotspots-unsafe-unsanitary.
- KAINZ, Lena (2016) People Can't Flood, Flow or Stream: Diverting Dominant Media Discourses on Migration. *Oxford Law Faculty*. 30.november 2021. www.law.ox.ac.uk/research-subject-groups/centre-criminology/centreborder-criminologies/blog/2016/02/people-can't
- KÖVECSES, Zoltan (2002) *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.

- LAKOFF, George/Mark JOHNSON (1980) *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- LAZOVIĆ, Vesna (2017) Refugee Crisis in Terms of Language: From Empathy to Intolerance. *B.A.S./ British and American Studies* 23, 197-206.
- LAZOVIĆ, Vesna (2021) Dehumanization Revisited: Media Reports on the Refugee Crisis in British Online Newspapers. *Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik* 46:2, 115-138. doi: 10.2357/AAA-2021-0011.
- MARDER, Lev (2018) Refugees Are Not Weapons: The “Weapons of Mass Migration” Metaphor and Its Implications. *International Studies Review* 20:4, 576-588, doi.org/10.1093/isr/vix055.
- MUSOLFF, Andreas (2017) Dehumanizing Metaphors in UK Immigrant Debates in Press and Online Media. *Contemporary Discourses of Hate and Radicalism across Space and Genres*, Monika Weronika Kopytowska (ur.), Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 41-56. doi.org/10.1075/bct.93.02mus.
- National Readership Surveys. “Unique Audience for the Top 10 Selected News Sites in the United Kingdom(UK)in2018(in1,000s)”. Graf.Statista. 15.januar2022. <https://www.statista.com/statistics/376297/news-sites-ranked-by-unique-audience-in-the-uk/>.
- O'BRIEN, Gerald V. (2003) Indigestible Food, Conquering Hordes, and Waste Materials: Metaphors of Immigrants and the Early Immigration Restriction Debate in the United States. *Metaphor and Symbol* 18:1, 33-47.
- Operational Data Portal. Mediterranean sea arrivals. 5. december 2021. <https://data.unhcr.org/en/situations/mediterranean>.
- PARKER, Samuel (2015) Unwanted Invaders': The Representation of Refugees and Asylum Seekers in the UK and Australian Print Media. *eSharp23: Myth and Nation*. 30. november 2021. www.gla.ac.uk/media/media_404384_en.pdf.
- REFAIE, Elisabeth El (2001) Metaphors We Discriminate by: Naturalized Themes in Austrian Newspaper Articles about Asylum Seekers.” *Journal of Sociolinguistics* 5:3, 352-371. doi:10.1111/1467-9481.00154.
- Reuters news. 2018. News on June 11, 2018. 12. januar 2022. <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-spain/spain-offers-to-take-in-drifting-migrant-ship-aquarius-idUSKBN1J71GG>.
- SANTA ANA, Otto (1999) “Like an Animal I was Treated”: Anti-Immigrant Metaphor in US Public Discourse. *Discourse & Society* 10:2, 191-224. doi.org/10.1177/0957926599010002004.
- SANTA ANA, Otto (2002) *Brown Tide Rising: Metaphors of Latinos in Contemporary American Public Discourse*. Texas: University of Texas Press.
- SAXTON, Alison (2003) ‘I Certainly Don’t Want People Like That Here’: The Discursive Construction of Asylum Seekers.” *Media International Australia Incorporating Culture and Policy* 109, 109-120. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1329878X0310900111>.

- SMITH, Matthew (2017) How left or right-wing are the UK's newspapers? YouGov Survey Results. 10. december 2021. <https://yougov.co.uk/topics/politics/articles-reports/2017/03/07/how-left-or-right-wing-are-uks-newspapers>.
- VAN DIJK, Teun A (1987) *Communicating Racism; Ethnic Prejudice in Thought and Talk*. Newbury CA: Sage.
- VAN DIJK, Teun A. (ur.) (1997) *Discourse as Structure and Process. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. Volume I. London: Sage.
- VAN DIJK, Teun A. (2003) The Discourse and Knowledge Interface. *Critical Discourse Analysis; Theory and Interdisciplinarity*, Gilbert Weiss & Ruth Wodak (ur.), Palgrave, Macmillan, 85-109.
- WODAK, Ruth/Michael MEYER (ur.) (2009) *Methods for Critical Discourse Analysis*. Second revised edition. London: Sage.

POVZETEK

METAFORE KOT ZRCALO NESTRPNOSTI: ALI SE POROČANJE O BEGUNCIH SPLOH SPREMINJA?

Metafore imajo moč strukturiranja naših zaznav in razumevanja, njihova večkratna uporaba v medijskem diskurzu pa lahko vpliva na ustvarjanje bralčevih negativnih sodb. To medijsko orodje je izjemno močno pri spreminjanju ideoloških prepričanj in sistemov, saj lahko medijska obravnava ranljivih skupin globoko ukorenini negativne implikacije in negativna stališča do teh ljudi. Kljub temu, da so na to problematiko opozarjale številne študije, se nehumana obravnava ranljive skupine beguncev ni spremenila, čeprav je minilo že kar nekaj let od začetka begunske krize leta 2015. V prispevku kvalitativno analiziramo poročanje o beguncih od junija do septembra 2018 v treh angleških spletnih časopisih: *The Guardian*, *The Telegraph* in *The Independent*. Analizirali smo 30 naključno izbranih člankov, ki so poročali o različnih dogodkih v zvezi z begunci in begunsko krizo. Namen te analize je ugotoviti, kako so o različnih dogodkih v tem časovnem obdobju poročali omenjeni angleški časopisi ter katere metafore so pri tem najpogosteje uporabljali. Rezultati kažejo, da so medijska poročila še vedno negativno obarvana in da se negativne metafore še vedno uporabljajo. Poleg široko razširjene vodne metafore, so se pojavljale tako vojne metafore kot tudi metafore, ki opisujejo begunce kot živali in kot blago oz. predmete.

Označevanje in prikazovanje beguncev kot grožnje je zelo nevarno, saj se na ta način razvijajo in spodbujajo negativne družbene podobe ter tudi legitimizirajo zatiralske nacionalne prakse. Raba nestrpnega jezika lahko povzroča negativne podobe beguncev v javnosti, hkrati pa spodbuja ksenofobijo, marginalizacijo in diskriminacijo, zato bi bilo treba retoriko o beguncih in begunski krizi čimprej spremeniti.

Ključne besede: begunci, imigranti, britanski spletni časopisi, metafore, poročanje

ABSTRACT

METAPHORS AS A MIRROR OF INTOLERANCE: IS REPORTING ON REFUGEES CHANGING AT ALL?

Metaphors have the power to structure our perceptions and understanding, and their repeated use in media discourse can establish prejudiced opinions of the readership. This media weapon is extremely powerful in changing ideological beliefs and systems, since the media treatment of vulnerable groups can deeply root negative implications and negative attitudes towards these people. Although numerous studies have highlighted this problem, the inhumane treatment of refugees has not changed in the years that have passed since the beginning of the refugee crisis in 2015. This paper attempts to qualitatively examine the reporting on refugees from June to September 2018 in three English online newspapers, namely *The Guardian*, *The Telegraph* and *The Independent*. A total of thirty randomly selected newspaper articles were analysed, all of which reported on different events related to refugees and the refugee crisis. The paper primarily aims to identify how these newspapers reported on various events during the four months and to show which metaphors were frequently used for refugees. The results reveal that the media reports are still negatively coloured and that negative metaphors are still in use. Apart from the ubiquitous water metaphors, the reports also contain war metaphors as well as metaphors describing refugees as animals, commodities or objects. Labelling and portraying refugees as a threat is very dangerous, as it promotes negative social images and also legitimizes oppressive national practices. The use of intolerant language can lead to negative public images of refugees, while at the same time it can promote xenophobia, marginalization and discrimination. For that reason, the rhetoric on refugees and the refugee crisis should be promptly changed.

Keywords: refugees, immigrants, British online newspapers, metaphors, reporting